

WAYS TO IMPROVE THE RELATIONSHIP BETWEEN HUMAN CAPITAL AND LABOR PRODUCTIVITY IN KASHKADARYA REGION

Raxmatov Sardor Raxmat o'g'li

Abstract

This thesis explores ways to strengthen the relationship between human capital and labor productivity in the socio-economic development of Kashkadarya Region. It analyzes aspects of human capital related to education, professional qualifications, work experience, and the ability to adopt modern technologies. Recommendations are developed to improve the efficiency of labor resource utilization in the region by aligning vocational training with the needs of different economic sectors, promoting the continuous professional development of employees, and improving the system for assessing labor productivity.

Keywords: human capital, labor productivity, professional qualifications, labor resources, economic efficiency, regional development, Kashkadarya Region.

QASHQADARYO VILOYATIDA INSON KAPITALI VA MEHNAT UNUMDORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Raxmatov Sardor Raxmat o'g'li

Annotatsiya

Mazkur tezisda Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida inson kapitali va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlikni takomillashtirish masalalari yoritilgan. Inson kapitalining ta'lim, kasbiy malaka, mehnat tajribasi va zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish qobiliyati bilan bog'liq jihatlari tahlil qilinadi. Hududda mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish uchun kasbiy tayyorgarlikni iqtisodiyot tarmoqlari talablariga moslashtirish, xodimlarning malakasini uzluksiz rivojlantirish va mehnat unumdorligini baholash tizimini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: inson kapitali, mehnat unumdorligi, kasbiy malaka, mehnat resurslari, iqtisodiy samaradorlik, hududiy rivojlanish, Qashqadaryo viloyati.

Asosiy matn

Hozirgi iqtisodiy sharoitda hududlarning barqaror rivojlanishi mavjud mehnat resurslaridan qay darajada samarali foydalanilayotganiga bevosita bog'liq. Inson kapitali iqtisodiy o'sishning muhim omili bo'lib, uning sifati xodimlarning bilim darajasi, kasbiy ko'nikmalari, mehnat tajribasi va yangi texnologiyalarni o'zlashtirish imkoniyatlari orqali namoyon

bo'ladi. Biroq inson kapitalining iqtisodiy samarasi faqat malakali kadrlar tayyorlash bilan emas, balki ularni tegishli ish o'rinlariga joylashtirish va mehnat salohiyatidan to'liq foydalanish bilan ham belgilanadi.

Qashqadaryo viloyatida inson kapitali va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish hududning iqtisodiy ixtisoslashuvi, bandlik tarkibi va kasbiy tayyorgarlik xususiyatlarini hisobga olishni talab etadi. Qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmatlar sohalarida talab qilinadigan bilim hamda ko'nikmalar bir-biridan farq qiladi. Shu sababli mehnat resurslarini tayyorlash va qayta tayyorlash jarayonlarini hududiy iqtisodiyot ehtiyojlariga moslashtirish muhim ahamiyatga ega.

Mehnat unumdorligi inson kapitalidan foydalanish samaradorligini baholashda muhim ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Uni yaratilgan mahsulot yoki qo'shilgan qiymatning band xodimlar soniga nisbati orqali aniqlash mumkin. Bunda ko'rsatkichlarni tarmoqlar va davrlar bo'yicha taqqoslashda narxlar o'zgarishi, ishlab chiqarish tarkibi va texnologik omillarni hisobga olish zarur. Aks holda unumdorlikdagi o'zgarishlarni faqat xodimlarning bilim va malakasi bilan izohlash noto'g'ri xulosalarga olib kelishi mumkin.

Inson kapitalidan foydalanish samaradorligini oshirish uchun, birinchi navbatda, ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish lozim. Kasbiy ta'lim dasturlariga amaliy mashg'ulotlar, ishlab chiqarish amaliyoti va zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini kengroq joriy etish bitiruvchilarning mehnat bozoriga moslashuvini yaxshilashi mumkin. Shuningdek, amaldagi xodimlar uchun uzluksiz ta'lim va qayta tayyorlash tizimini rivojlantirish mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, viloyat tumanlari va iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha inson kapitali ko'rsatkichlarini muntazam tahlil qilish zarur. Bunda ma'lumot darajasi, kasbiy malaka, bandlik, ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilishi lozim. Mazkur yondashuv hududlar o'rtasidagi tafovutlarni aniqlash va mehnat resurslaridan foydalanishni takomillashtirishga qaratilgan maqsadli choralarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Uchinchidan, mehnat unumdorligini oshirishda inson kapitali va texnologik rivojlanishning o'zaro ta'sirini hisobga olish lozim. Xodimlarning malakasi zamonaviy ishlab chiqarish vositalari, samarali boshqaruv va munosib mehnat sharoitlari bilan uyg'unlashgandagina yuqori iqtisodiy natijalarga erishish imkoniyati kengayadi.

Yuqoridagi mulohazalardan kelib chiqib, Qashqadaryo viloyatida inson kapitalidan foydalanish samaradorligini oshirish uchun kasbiy tayyorgarlikni hududiy mehnat bozori talablariga muvofiqlashtirish, xodimlarning malakasini muntazam yangilash, ta'lim va ishlab chiqarish hamkorligini rivojlantirish hamda mehnat unumdorligini baholash ko'rsatkichlarini takomillashtirish maqsadga muvofiq.

Xulosa

Inson kapitali va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlik hududiy iqtisodiy rivojlanishning muhim ilmiy-amaliy yo'nalishlaridan biridir. Qashqadaryo viloyatida mavjud mehnat

resurslaridan samarali foydalanish uchun inson kapitalining sifat ko'rsatkichlarini iqtisodiyot tarmoqlarining ehtiyojlari bilan uyg'unlashtirish zarur. Kasbiy ta'limni takomillashtirish, uzluksiz malaka oshirish, zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish va hududiy mehnat bozori monitoringini rivojlantirish inson kapitalining iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Becker, G. S. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. University of Chicago Press, 1993.
2. Schultz, T. W. Investment in Human Capital. *The American Economic Review*, 1961, 51(1), 1–17.
3. OECD. *Job Creation and Local Economic Development 2024*. OECD Publishing, 2024.
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Hududlar va iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha bandlik statistikasi. SIAT ochiq ma'lumotlar bazasi: <https://siat.stat.uz/>